

תיקוני עירובין

גליון שאלות הלכתיות

המתחדשות מידי שבוע בבדיקת העירובים השכונתיים

עירובין למעשה
עיון | שימוש | כשרות

מוקד העירוב
בארץ הקודש
054-84-833-20

גליון מס' 368
תמוז תשפ"ג

אחד בשבוע, ומלבד זה היו עוד הרבה דברים במסגרת הפעילות לחיזוק העירובים ברחבי הארץ. ויש הרבה הלכות והרבה נסיון שיש ללמוד מהמקרים שמצאנו בבדיקת העירובים.

בשבוע שעבר נקראנו לבדוק את העירוב של קהילת צאנו בטבריה. בשכונה זו יש הרבה קירות אבן של הבנינים, כיון שהשכונה בנויה על הר עם מפלסים גבוהים, ולכן היה נראה שזה עירוב פשוט וקל. אך כשהתחלנו לעבור עם האחראי המסור, הוא הכניס אותנו למעברים מאחורי הבתים, מלמעלה ומלמטה, שרואים מזה כמה צריך להיות עירויים לכל גבולות העירוב בשלימות.

בקצה השכונה היה מעבר שיצא לשטח שמחוץ לעירוב, והאחראי עשה בו צורת הפתח כדן, אבל הוא שם לב שזה לא מספיק, כיון שהקיר עצמו נחשב פרוץ, והיה צריך להוסיף ברזלים מעל הקיר. דין זה נראה מחודש מאוד, אבל המומחים לעירובין מכירים את הדין הזה והוא חשבון פשוט, אך קשה להסביר אותו, ובכל זאת מתפקדו לבאר את הפרקטיקה לכלל הציבור, נסה בדברים קצרים לבאר אותו.

הנה במקרה זה יש רחוב תחתון עם בתים, ובמפלס גבוה יש שביל עליון שהוא בעירוב ויוצא אל מחוץ לעירוב. בשני המקומות עושים צורת הפתח

בחדש העירוב מתקיימים שיעורים ומצגות ברחבי הארץ. בשבוע זה התרחבה הפעילות של מוקד העירוב במגוון שיעורים ומצגות ברחבי הארץ. בין השיעורים הרחוקים, התקיים שיעור בכולל אברכים בעיר "מעלות" בצפון הארץ. בעיר זו מתפתחת קהילה חדשה של אברכים, ועת למדו בכולל הלכות עירובין. נסענו במיוחד כדי למחיש להם את הלימוד שיהיה לימוד מעשי, שמעורר גם לקיים ולהתעניין יותר בשמירת השבת.

בשיעור הדגמנו הרבה הלכות בעזרת שקופיות, כמו כן הבאנו את האביזרים של העירוב, סוגי חוטים, ראשי עמודים, ובקבוק מדידה, ולמדנו את העניינים הפרקטיים יחד עם המעלות ההלכתיות לכל דבר. לאחר השיעור הם ביקשו שנבוא גם שבוע הבא, להמשיך בשיעורים על נושאים נוספים בהלכות העירובים בזמנינו.

במקביל היו כמה כוללים ומוסדות שהקרינו את מצגת העירוב של שכונת נחלת משה. במצגת זו רואים סיור מסודר על העירוב שבשכונה, עם

שיעור לימוד בנעלות, לימוד והדגמה למעשה

פרטים בשבוע הבא...

מי? - אני, אתה, הילדים שלך, היהודי הפשוט שבישוב, והמזדקן בחצר הפרטית. כולם!

למה? - זה מצוה. וקשה להסתדר בלי זה!

מתי? - כל שבוע, אבל במיוחד בשבועות הקרובים!

מי? למה? מתי?

לסגור את העירוב, גם ברחוב התחתון, וגם בשביל העליון, ומה שמחבר בין שני הפתחים, הוא קיר תמך גבוה שעובר אחורי הבנינים. וא"כ כשעשה את העמודים במפלס העליון, והעמוד סמוך לקיר התמך שהוא גבוה מאוד כשמסתכלים מלמטה, מ"מ מלמעלה אין בו גובה י' כלפי השביל העליון, אלא הוא בגובה 70 ס"מ, ובכל זאת הוא נחשב מחיצה גם ללמעלה, מכח "גוד אסיק" של הצד הנראה מלמטה, [כמו כל דין חצר עליונה וחצר תחתונה], וא"כ רק הצד החיצוני של הקיר נחשב מחיצה, שבו יש גוד אסיק, ולא הצד העליון שהוא רק ז' טפחים.

לפ"ז כשמעמידים עמוד למעלה קרוב לקיר, והקיר עצמו עבה 30 ס"מ, יוצא שהעמוד רחוק ג' טפחים מהמקום שש לו "דין מחיצה" [שהוא הצד התחתון של הקיר], א"כ במקרה כזה יש פירצה על עובי הקיר. [ואמנם בדרך כלל יש דין עומד מרובה על הפרוץ, אבל כבר כתב המשנ"ב (סי' שס"ג ס"ק כ"ג) להחמיר בפירצה הסמוכה לצוה"פ לסגור אותה, ולא להתיר בעומד מרובה אפילו בג' טפחים].

סגירת הפירצה שבועי הקיר עם גובה י' מעל הקיר

הפתרון לסגור פירצה זו, הוא לעשות מחיצה על הקיר. אך גם בזה יש חידוש, בשתשובה מהירה היינו אומרים להגביה 30 ס"מ, ואז ביחד עם הגובה של הקיר העליון נהיה י' טפחים. אבל זה לא נכון, אלא צריך לעשות גובה י' טפחים מעל הקיר. והביאור בזה, כי כעת שהפירצה שלי היא על עובי הקיר, אני צריך לסגור את העובי עצמו, וא"כ צריך לעשות מחיצה על הקיר שיהיה י' מראש הקיר. [ומה שהצד העליון של הקיר יכול להצטרף, הוא רק ליצור מחיצה בזווית שבין העליון לתחתון, אבל כשהפירצה היא הרווח שבועי הקיר,

סגירת פירצה על הקיר בשני בינונים י"ט

הסברים על עשרות הלכות הנוהגות בזמנינו. כעת לאור מבצע "חודש העירוב", ניתן לקבל זכות הקרנה לקבוצה ללא עלות, בתנאי הרישום במוקד הטלפוני, ויש לקבל רשות אישית לכל מקום.

מבחן לילדי הקהילה שלמדו הלכות עירובין

השבוע הגיעה למוקד העירוב קבוצה של עשרות נערים להיבחן על הלכות עירובין. בקהילת חזון דוד במודיעין עילית, מתקיימת מסגרת ישיבת ערב חבורת והערב נא, עם שיעורים לילדי הקהילה. בשנה האחרונה הם הזמינו את אחד מהת"ח שלמדו במסגרת השיעורים של מוקד העירוב, שימסור להם סידרה של שיעורים בהלכות המעשיות. לאחר השקעה רבה הוא מסר להם שיעורים מותאמים לנערים, עם הסבר מפורט וברור. כעת בסיום הלימוד הם באו לבני ברק להיבחן, ולשמוע עוד שאלות מעשיות. יש לציין שהם ידעו מצוין את ההלכות, ואנו לומדים מכך שאפשר ללמד גם ילדים ברמה שידעו את ההלכות בצורה טובה, ואין לזלזל בידיעות שלהם. אדרבה זה גירסא דינקותא חשובה מאוד, שמשרישה גם יראת שמים לקיום ההלכה כראוי. יתברכו כל המלמדים והמסייעים, בברכה וסיעתא דשמיא, להגדיל תורה ולהאדירה.

ילדי קהילת חזון דוד נבחים במוקד העירוב

בדיקת העירוב בשכונת צאנו, פירצה בעמוד המוצמד לקיר

בגליון הקודם עסקנו במיוחד במעמד הסיום של מחזור הלימוד בטבריה, עם הסיור במושב ועם דברי הרבנים שנאמרו לחיזוק לימוד העירובין למעשה, שבאמת מחזור זה הוא דבר מיוחד מאוד, שיש עשרות אברכים שמשתתפים בסידרה ארוכה של שיעורים ורוכשים חלק בתורה, ובפרט נושא העירובין, שהוא דבר מורכב ומעשי. אך כל זה היה רק ערב

יפה תחת החוט. [יש לציין שגם הם רכשו את המכשיר ממוקד העירוב, ובדקים בעזרת המכשיר, כי בבדיקה במראה עין אפשר בקלות לטעות].

באותו מקום היו צריכים להמשיך את גבול העירוב עם הגדרות של החצר, ובוזה יש בעיה מצויה, שרוב עמודי התאורה רחוקים מהגדרות של החצרות, ובוזה מסתבכים כיצד לעשות צוה"פ במעבר הקטן שבין העמוד לחצר. במקרה זה עשו צוה"פ, אבל לא היו יכולים לעשות אותה קו ישר, כי זה יוצא

מול אמצע החצר של השכן, לכן היו צריכים לעשות את צורת הפתח מעמוד התאורה באלכסון לפינת החצר, ואז התעוררה שאלה, כיון שזה אלכסון מאוד, יוצא שאין שיעור מקום ד' טפחים לפני העמוד. וזה יסוד הנלמד מדברי רש"י (עירובין דף ה.) ומבואר בדברי החזו"א שצריך שיהיה מקום ד' טפחים לפני העמוד.

דין זה אנו לומדים כעת במסגרת השיעורים של העירובין למעשה, שיש ג' שיטות כמה שיעור אלכסון צריך שייחשב שיש ד' לפניו מכיוון האלכסון, למרות שאינו ממש לפני העמוד. בעל הנתבות שבת סובר שמספיק שיש ד' על ד' טפחים כנגד האלכסון, כבר נחשב מחיצה כלפי המקום הזה. ודעת הרבנים בב"ב שצריך שינוי זווית של תל המתלקט דהיינו 24 מעלות לצד. וי"א שצריך יותר מ 45 מעלות, כדי שיהיה רוח אחרת. במקרה זה מדדנו את אורך הצוה"פ ואת שינוי הזווית, ומצאנו שעשו כדיון. [ויש להאריך בביאור הדיון ואכמ"ל].

לחי בהתאמה לצבע הגדר, וחוט בצוואר של עמוד תאורה

בהמשך ראינו גם את ההשקעה שלהם להסתדר עם התושבים, במקום אחד הם קשרו חוט לעמוד חשמל שהיה בתוך חצר, והיו צריכים להעמיד לחי על הגדר שלו מבחוץ, אבל באותו זמן הוא שיפץ ועשה גדר יפה. לכן הם השקיעו לעשות לחי דומה לגדר, הלכו לחנות וקנו חתיכת גדר מאותו חומר ואותו צבע, וחברו אותה על הלחי להסוואה.

במקום אחר סמוך לחצר אחרת הם חששו להרגיז בעשיית לחי, ולכן קשרו לעמוד תאורה ירוק, שיש בו למעלה קטע צר, שנקרא צוואר של העמוד, ואם קושרים שם את החוט, הוא נחשב מעל העמוד והוא כשר. אבל במקרה זה

היתה לנו הערה, שיש ללמוד ממנה גם למקומות אחרים. כיון שבמצב כזה החוט קרוב לקצה העמוד, והעמוד מתרחב רק שני ס"מ, והרי בעירוב שכונתי מקפידים שהעמודים יהיו ישרים, והיינו שהחוט יהיה מכוון כנגד תחתית העמוד, ולא יהיה כנגד האוויר, לכן אם העמוד נוטה מעט, יותר משיני ס"מ, יוצא שהחוט אינו מעל החלק התחתון של העמוד. במבט של אדם סתם, לא מבין מה הבעיה, הרי עמוד כזה חזק בודאי ישר. אבל העוסקים בעירובים לומדים מהנסיון שיש הרבה עמודים נוטים, וחלקם אף עקומים משמעותי. במקרה זה מדדנו, והחוט עבר את תחתית העמוד, ולכן הנכון הוא להוסיף לחי לפניו.

בפתרונות שצריכים השגחה עדיף לתקן אחרת

אמנם כיון שכעת שהעירוב חדש הם חששו להעמיד לחי, לכן הציעו פתרון אר שאינו מורגש, שיעבירו את החוט לצד הנגדי של העמוד, (במקום שיגיע בצד ימין, יגיע מצד שמאל). להיפך מכיוון הנטייה, ואז החוט יהיה מעל החלק התחתון של העמוד. אך הדגשנו שהפתרון הזה אינו טוב רק לזמן קצר, כיון שאם לאחר זמן יקרע החוט ויקשרו אותו מחדש, לא יזכרו את הענין הזה, לקשור מימין ולא משמאל, סה"כ זה בתוך הצוואר. לכן בינתיים ישגוהו על הפתרון הזה, ובהמשך יעמידו לחי נסיים בתודה ובברכה לאחראים המסורים, שיצליחו בכל מעשי ידיהם, ויזכו תמיד להכשיר את העירוב בצורה מהודרת, ולא יהיו תקלות.

סירי עירובין לכל הציבור

במסגרת הפעילות של חודש העירוב יתקיימו בעז"ה סירורים בעירובים ברחבי הארץ המיועדים לכל הציבור שיוכלו ללמוד ולהכיר את מלאכת העירוב בזמנינו וכן להוסיף הרבה ידיעות חשובות מתוך הלימוד למעשה הסירורים יתקיימו במשך השבוע ע"י אחראים המקומיים פרטים והרשמה בטל' - 074-796-4398 או במוקד הראשי - 0548483320

אני צריך מחיצה בין חצי הקיר שבעירוב, לחצי הקיר שאינו בעירוב, ולכן צריך גובה י מעל ראש הקיר].

וזה חשבון נפלא, שיתכן עמוד צמוד לקיר של העירוב, ויש פירצה על הקיר. וגם בתיקון לא מצטרף עם גובה הקיר. ולמי שלא שימש בעירובים וראה את הדברים, אינו מובן מה ממצאיים הלכות, אבל המומחים מכירים אותו מאוד, והשתדלנו כאן לבאר את הדברים גם לכל הציבור.

מדידת תל המתלקט, והשינוי הקטן שייכול לפסול את העירוב

בהמשך העירוב היה מקום שהגיע טרקטור והתחיל לעשות שביל נוסף, והפסיק באמצע. בינתיים לאחראי על העירוב נוצר בעיה, מצד אחד יש פירצה לעירוב במקום שהתחיל השביל, מצד שני אין לו היכן לסגור, כיון שזה באמצע עבודות, ומה שיעשה לא יחזיק מעמד. בינתיים האחראי סמך על דין "תל המתלקט", וגם זה לא היה פשוט, כי באמצע השיפוע היה קטע שאינו תלול, ויוצא שיש פירצה באמצע התל. בפרצות אלו קשה להתיר מדיני עומד מרובה על הפרוץ, כי שני חלקי התל אינם מכוונים זה כנגד זה, ונידון כפירצה בקרן זוית, כמ"ש החזו"א (סי' ק"א).

במסגרת השיעורים של העירובין למעשה, אנו לומדים כמה מורכבות יש בשני דינים אלו, ובפרט כשהם יחד. לפעמים קטע קטן מהתל אינו מתלקט, וכל העומד מרובה משנתה, והכל יכול להיפסל מגוש אדמה אחד שמדדדר ונופל. במקרה זה הבאנו איתנו מכשיר מיוחד דיגיטלי למדידת שיפועי תל המתלקט, הוצאנו אותו מדדנו היכן יש תל והיכן לא, ובסופו של דבר העומד מרובה יצא במקום אחר ממה שחשבו, אבל בכל זאת היתה אפשרות להתיר אותו [מדיון עומד מרובה חופף, ואכמ"ל], וא"כ למעשה הוא היה כשר. אבל הוא מצומצם מאוד, שאם יפול קצת אדמה, הכל יפסל. ערכנו עם האחראי המסור היכרות ארוכה עם החשבונות של התל, ולבסוף מסרנו לו את המכשיר הדיגיטלי, שיהיה לו אפשרות למדוד בהמשך אם ישתנה משהו קטן.

עלינו לתת לאחראים אפשרויות לבזבז על תיקון טוב

כמו כן ביקשנו ממנו שיוסיף גדר במקום הזה, למרות שמדובר במצב זמני, כדי שהעירוב יהיה כשר בצורה ברורה, ולא יהיה תלוי על שינוי כחוט השערה. וזה דבר חשוב מאוד, להוסיף מאמץ כדי שהעירוב יהיה ברור, הכשרות פשוטה, ולא מורכבת מחשבונות, כי אז יתכן ששינוי קטן בחשבון יפסול אותם, או שיחול שינוי קטן בשטח ולא ישימו לב. אלא שלאחראים קשה להשקיע בשביל דבר זמני, כי אין להם תרומות בשפע שיוכלו להעמיד גדר רק לשבועיים.

אבל זה התפקיד שלנו, תושבי השכונות וכלל הציבור, להוסיף בתמיכה לעירובים בכל מקום, וכמו שבזמנינו משקיעים מאות ואלפי שקלים בשביל הבאת ציוד לשבת אחת של גיבוש או שמחה משפחתית, אפילו שזה זמני וזה נראה בזבז גדול, כך צריך לדעת לתת לעירוב, לשלם גם על דברים זמניים שיתקנו אותם בקלות, גם אם זה קצת בזבז. זה הוצאה גדולה, אבל אם כל הציבור ישתתף נוכל לתת לו כשרות טובה יותר!

הרחבת העירוב של הקהילה באופקים

ביום אחר בשבוע נתבקשנו לבדוק עירוב שכונתי חדש בקצה השני של הארץ, בעיר אופקים הנמצאת בדרום הארץ, שכיום מונה מאות משפחות אברכים, וכעת יש התרחבות נוספת באזור המגורים גם מחוץ לגבול העירוב של הקהילה, ולאחר בקשות רבות מהאברכים, עשו האחראים המסורים הרחבה לעירוב של הקהילה, והרב והאחראים ביקשו שלפני פרסום כשרות העירוב, נבוא לעבור עליו, לאשר את כל הפתרונות שנעשו, ולהעיר שימת לב אם יש דברים שכדאי לעשות יותר טוב.

הישוב מקום ד' לעמוד שהצוה"פ באלכסון

בתחילת הסירור הם ביקשו לשאול שאלה סבוכה שהיתה להם, ומסתפקים אם אכן הדבר נעשה כהלכה. באחד מהרחובות הם השתמשו בעמודי התאורה לעשות צורות הפתח, קשרו את החוט מהצד מסביב לעמוד, והעמיד לחי תחת החוט.

כשהגענו הוא ביקש דבר ראשון שנמדוד עם מכשיר הבקבוק שאכן הלחי במקום, כי עמוד התאורה מתעגל בחלקו העליון, ובמבט תמים נראה שהלחי אינו תחת החוט שקשור בגובה אחרי ההתעגלות. ניגשנו למדוד וראינו שהלחי מכוון